

Täysistunto

Maanantai 11.12.2023 klo 12.00—23.17

19. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi alkoholi- ja alkoholijuomaverosta annetun lain liitteen muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 37/2023 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 12/2023 vp

Toinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 19. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. — Keskustelu, edustaja Kosonen, olkaa hyvä.

Keskustelu

22.44 **Hanna Kosonen kesk:** Arvoisa herra puhemies! Esitys nostaa väkevien alkoholi-juomien ja viinien veroja, ja yhteisvaikutus niistä on 40 miljoonaa euroa. Veronkorotuksen ulkopuolelle jäävät kuitenkin saatavuudeltaan laajimmin ja eniten käytetyt alkoholituotteet. Tässä samassa esityksessä on oluen veronalennus, joka on 25 miljoonan euron arvoinen. Tämä esitys nostaa tietysti kilpailuasettelmaa siinä mielessä, että oluen kilpailuasettelu paranee, ja yhteensä tässä verokertymä suurenee, mutta siltikin tätä esitystä on vaikea ymmärtää, hyvin monelta kannalta.

Jos ajatellaan tätä oluen veronalennusta, 25:tä miljoonaa euroa, mitä muuta se tarkoittaa. Kun hallitus puhuu paljon siitä, ettei ole vaihtoehtoja, että on vain pakko tehdä näin, niin tämä on yksi asia, minkä kohdalla on kyllä helppo kysyä, minkä takia on pakko alen-
taa oluen verotusta. [Tuomas Kettunen: Hyvä kysymys!] Minkä takia kaljaa on pakko saada neljä senttiä per tölkki halvemmalla kaupasta? En pysty ymmärtämään. Jos verrataan esimerkiksi ihan taloudellisesti, kun hallituksella talous on kaikkien valintojen takana, näitä valintoja, niin 25 miljoonaa on esimerkiksi koko vapaan sivistystyön leikkaus, joka oli kuulemma pakko tehdä. Se tarkoittaa siis kansanopistojen, kansalaisopistojen, urheiluopistojen, opintokeskusten ja kesäyliopistojen leikkausta. Tämä tarkoittaa valtavaa määrää vähemmän liikkumista. Esimerkiksi urheiluopistojen osalta heidän vapaan sivistyksen työssään on puolet lasten ja nuorten liikuttamista — puolet lasten ja nuorten liikuttamista. Siitä leikataan. Kesäyliopistot ovat monille täydennyskoulutusta, mielen hyvinvointia ja ylläpitoa, samoin kuin kansanopistojen ja kansalaisopistojen toiminta, puhumattakaan maahanmuuttajien kotoutumisesta ja muista palveluista. Tämä vapaan sivistystyön leikkaushan tulee vähentämään varmasti näitä toimijoita kentältä, ja se taas vähentää sitä tarjontaa. Tämä 25 miljoonaa euroa tarkoittaa myös vaikkapa nyt puolta terveydenhuollon asiakasmaksujen korotuksesta, joka on tulossa hallituksen päätöksellä myöhemmin. Eli valtion velkaantumisen suhteen tämä on huono päätös.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 70/2023 vp

Sitten jos mennään näihin terveysvaikutuksiin, arvoisa puhemies. Kymmenen prosenttia väestöstä käyttää puolet Suomen alkoholista, ja tämä tarkoittaa, että kun näin pieni osa käyttää niin paljon, niin myös ongelmat kasautuvat tälle joukkioille. Alkoholityyppi ei sinänsä ole ongelma vaan käyttömäärä, ja juuri olutta on erittäin helposti saatavissa kaikista kaupoista, ja sen menekkiä tässä nyt edistetään. On pakko tämän yhteydessä mainita, että alkoholilla on tietenkin kertakäytön akuutteja haittoja, mutta sitten jatkuvan käytön krooniset haitat ovat varmasti niitä, joista se suurin summa ja kuluerä tulee — tämä tietenkin terveyspuolella. Sitten sosiaalisella puolella alkoholin liikakäyttö vaikuttaa koko lähipiiriin riitojen, taloudellisten ongelmien, työelämän ongelmien, pahoinpitelyjen ja muiden kautta. Erityisesti haluan nostaa esiin lapset ja heidän laiminlyöntinsä. Moni vanhempi käyttää liikaa alkoholia. Se lisää lastensuojelutapauksia ja yleensäkin lasten turvattuutta ja epävarmuutta tulevasta: miten heidän silloin käy ja kuinka he jaksavat laiminlyödyn lapsuuden jälkeen sitten elää elämäänsä.

Ja vielä näitä lukuja, kun talouteen hallituksen moni aihe kiertyy: Alkoholismin välittömät kustannukset ovat 870 miljoonaa, joista 664 miljoonaa noissa vuoden 2016 luvuissa oli julkisen sektorin maksettavana — siis 664 miljoonaa euroa. Eli alkoholihaittoille olisi tehtävä joka tapauksessa Suomessa jotakin. Sairauspoissaoloissa työpaikoilta se kulu oli 940 miljoonaa vuoden 2012 tasolla. Tämän uudempiä lukuja en tähän löytänyt, mutta varmasti voidaan olettaa, että eivät nämä kustannukset ainakaan ole vähentyneet. Siltikin tämä hallitus on valmis siihen, että kaupasta saa neljä senttiä halvemmalla kaljaa ja 25 miljoonaa euroa vähemmän tulee valtion kassaan rahaa. En vain kerta kaikkiaan pysty ymmärtämään. Tämä ei ole mikään pakko, tämä on hallituksen valinta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Autto, olkaa hyvä.

22.51 Heikki Autto kok: Arvoisa puhemies! Tämän hallituksen tärkein, kantava teema on se, että laitamme Suomen talouden kuntoon, sekä laitamme kuntoon Suomen julkisen talouden että ennen kaikkea parannamme kansantalouden kantokykyä. On selvää, että kun tavoite on näin kunnianhimoinen, tätä politiikkaa on tehtävä ihan kaikilla eri politiikkaloikoilla systemaattisesti.

Tässä alkoholiveron kokonaisuudessa on kyse myös rakenneuudistuksesta. Samalla kun alkoholiverotusta kiristetään, jotta se osaltaan mahdollistaa sitten taas sitä, että voidaan kotitalouksien ostovoimaa lisätä ja työnteon kannustimia lisätä ihmisten verotusta keventämällä työn tekemisen verotuksen kevennyksellä, niin samalla alkoholiverotuksen sisäistä painopistettä muutetaan niin, että verotetaan enemmän väkevämpiä ja pääasiassa ulkomailta Suomeen tuotavia alkoholijuomia ja verotetaan vähemmän kotimaassa tuotettuja miedompia alkoholijuomia. Suomalainen panimoteollisuus aina sinne viljelijään asti, joka tuottaa ne lähtöraaka-aineet, varmasti ymmärtää sen, että kotimaassa käytetty euro kotimaassa valmistettuun tuotteeseen tuo enemmän työtä Suomeen, kun sitten alkoholia ulkomailta tänne tuotaessa euro karkaa maailmalle.

Kuten edustaja Kosonenkin hyvin omassa puheenvuorossaan toi esille, on selvää, että alkoholista on valtavia sekä kansanterveydellisiä että sosiaalisia haittoja. Kun tosiaan ollaan tilanteessa, jota Kosonenkin kuvasi, kuinka 10 prosenttia alkoholin kuluttajista kuluttaa puolet kaikesta kulutetusta alkoholista, niin on selvää, että näille ihmisille alkoholin käyttö tuo ongelmia. Mutta on myös samalla totta, että näille ihmisille alkoholi olisi ongelma riippumatta siitä, mikä sen yksittäisen oluttölkin hinta on. Ja sen vuoksi taas sille laa-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 70/2023 vp

jemmalle suomalaisen oluen ystäväjoukolle tämä uudistus on tervetullut. Se suuntaa suomalaisten ostovoimaa nimenomaan kotimaisiin hyödykkeisiin, kotimaisen alkutuotannon pohjalta alkunsa saaviin arvoketjuihin. Tässä mielessä tämä hallituksen rakenneuudistus siis, kun se kiristää alkoholin verotusta ja sitä kautta pyrkii vähentämään niitä alkoholin haittoja, kuitenkin sitten pyrkii sitä alkoholiin käytettyä ostovoimaa suuntaamaan tavalla, joka toisi mahdollisimman paljon työtä ja toimeentuloa Suomeen ja siten loisi kaikkein eniten kokonaishyvintia maallemme.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kettunen, olkaa hyvä.

22.54 Tuomas Kettunen kesk: Kunnioitettu herra puhemies! Ihan ensimmäiseksi täytyy kyllä kiittää edustaja Kososta ansiokkaasta puheenvuorosta ja myös todeta se, että kyllä tämä on hallituksen valinta — tämä on hallituksen arvovalinta. Sitä on kyllä hieman vaikeaa ymmärtää tässä tilanteessa, [Vilhelm Junnila: Alkutuottajan etu!] kun nyt lasketaan hallituspuolueitten toimesta olutveroa, niin että valtion kassaan se tekee sen 25 miljoonan euron loven vuositasolla. Siellä kaupan hyllyllä se oluttölkin hinta laskee sen neljä senttiä. Minäkin oluen ystävä ja myös pienpanimoita kannattavana kansanedustajana kysyn vain, että jos näiltä yrittäjiltä kysyy, kumpi arvovalinta tehdään, se, että neljä senttiä laskee sen oluttölkin hinta, vai se, että uimahallissa, jäähallissa tai kuntosalilla käyminen tulee maksamaan entistä enemmän, koska hallitushan on nytten liikuntapalveluitten arvonlisäveroa nostamassa vielä tämän hallituskauden aikana... Nyt kysytään arvovalintaa, otetaanko se sieltä oluttölkin hinnasta vai siitä, että ihmisten liikkuminen tulee maksamaan vielä tällä hallituskaudella enemmän. Tämän kysymyksen minä esitän, ja sen esittää moni muukin suomalainen.

Olisin sen kysymyksen esittänyt myös kristillisdemokraateille, jotka ovat näköjään tämän hallituksen äänetön yhtiökumppani. Heitä taitaa edelleenkin hävettää niin paljon, että tästä asiasta ei ole käytetty heidän toimestaan yhtään puheenvuoroa. Myöskään asumistuen leikkauksista, kun niistä on käyty pitkiä keskusteluja tässä salissa näitten päivien aikana, kristillisdemokraatit eivät ole käyttäneet yhtäkään puheenvuoroa. Vaikuttaa siltä, että he ovat ottaneet tämän teidän arvovalintanne äänettömänä yhtiömiehenä, hyväksyneet sen, että 25 miljoonaa valtion kassasta kevenee tämän olutveron myötä, ja se on todellakin laiha lohtu monelle suomalaiselle, varsinkin vähävaraiselle suomalaiselle. Kyllä näin joulun alla — vaikkakin se jouluolutkin on hyvää, niin siltikin — minä ihmettelen, miksi tämä hallitus tekee tällaisen päätöksen. Keskusta jättäisi olutveron nykyiselle tasolle, se vahvistaisi valtiontaloutta 25 miljoonaa euroa.

Ja ennen kaikkea me emme tule kannattamaan tämän olutveron lisäksi myöskään Turun tunnin juna -hanketta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Saramo, olkaa hyvä.

22.57 Jussi Saramo vas: Kiitos, arvoisa puhemies! Tässä poikkeuksellisesti pitää kiittää useita edellisiä puhujia. Sekä edustaja Kosonen että Autto, vaikka olivat hyvin eri linjoilla, nostivat tärkeitä pointteja esiin, ja tässä sitten vielä edustaja Kettunen päätyi aika samantyyppiseen näkemykseen kuin itselläni on — toki jouluolut ei mielestäni yleensä ole kovin hyvää.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 70/2023 vp

On todettava, että on hyvä ratkaisu se, että emme verotuksessa enää suosisi väkeviä ja ulkomailla tuotettuja alkoholijuomia, koska sehän on kieltämättä ollut aika kummallinen osa suomalaista verotusta, että me olemme suosineet niitä enemmän haitallisia juomia. Ja vaikka tässä edustaja Kosonen aivan hyvin sanoi, että olennaista on alkoholimäärä, niin nimenomaan suhteessa siihen alkoholimäärään me olemme suosineet näitä ulkomaisia, vahvempia tuotteita. Nyt on hyvä, että olutta miedompana ja kotimaisena sitten kohdellaan tasa-arvoisemmin. Mutta en minäkään ymmärrä, miksi sen oluen verotusta oli pakko laskea. Tietysti tässä nyt väkisin ajattelee, kun tässä tänään on kuunnellut, että sitä lasketaan vielä selvästi enemmän kuin tätä bensaveroa, että ehkä se on nyt sitten se hallituksen linjaus. Mutta hyvä puoli on se, että tämä tasoittuu. Huono puoli on se, että tässä tilanteessa, jossa kiristetään lääkkeiden verotusta — onhan se nyt vähän erikoista — samaan aikaan sitten pitää oluen verotusta laskea. Onneksi se on kuitenkin tässä isossa kokonaisuudessa lopulta aika pieni osa.

Kyllähän se kaikkein suurin pommi on se, mistä vähiten puhutaan, eli se 700 miljoonaa, jonka te annatte yrityksille yllättävänä lottovoittona, jolla rahalla olisi saatu kuitattua kaikki nämä leikkaukset, joita te olette nyt tehneet ja jotka tulevat kyllä koskemaan suomalaisiin perheisiin ja tavallisiin ihmisiin aika kovasti.

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 37/2023 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.